

Suojeluesitys Espoon kaupungin omistamille Keskuspuiston arvokkaille luontokohteille **12.3.2008**

Esitämme, että Espoon kaupunki suojelee yhteensä n. 300 ha laajuudelta arvokkaita metsäisiä luontokohteita Espoon Keskuspuistossa ja sen reuna-alueella. Kohteiden suojeleminen turvaisi Keskuspuiston luontoarvojen ja virkistysmahdollisuuksien säilymisen myös tulevaisuudessa.

Suojeluesitykseen sisältyy kolme kohdetta. Kohteet 1 ja 2 sijoittuvat Keskuspuiston itäosaan ja ne muodostavat laajan ja yhtenäisen, valtaosin luonnontilaisen kaltaisten tai muuten vähäisesti käsiteltyjen metsien kokonaisuuden. Alueeseen sisältyy myös jonkin verran luonnontilaltaan vaihtelevia metsiä, jotka toimivat arvokkaina tukialueina edustavammille kohteille.

Kohteissa 1 ja 2 kasvaa rakenteeltaan luonnonmukaisia kalliomänniköitä, varttuneita ja vanhahkoja, puulajisuhteiltaan monipuolisia kuusivaltaisia tai sekapuustoisia kangasmetsiä sekä lehtoja. Alueen metsissä on paikoin huomattavan runsaasti lahpuuta. Alueella on myös arvokkaita, vesitaloudeltaan luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia korpia ja rämeitä sekä yksi arvokas neva. Kohteet 1 ja 2 muodostavat itäisen Keskuspuiston tärkeimmän, yhtenäisen metsäalueen. Kohteiden välisen ekologisen yhteyden säilyttäminen on ratkaisevan tärkeää metsälajiston elinkelpoisuuden säilyttämiseksi alueen eteläosassa. Alueella on myös laaja ja kattava ulkoilureitistö. Suojeltavaksi esitetyt kohteet täydentävät olennaisesti Keskuspuiston itäosan nykyistä suojelualueverkostoa.

Kohde 3 sijaitsee Keskuspuiston länsiosassa. Kohteeseen sisältyy luonnontilaisen kaltaisia kalliomänniköitä ja kangasmetsiä, vesitaloudeltaan ja puustoltaan erittäin hyvin säilyneitä korpia ja rämeitä sekä jonkin verran nuorempia ja käsitellympiä metsiä, jotka luonnontilaistuvat hyvää vauhtia.

Suojeltaviksi esitetyiltä kohteilta on löydetty uhanalaisten jäkälä- ja kääväkäslajien esiintymiä ja alueella on vaarantuneen *liito-oravan* lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Lisäksi alueella on runsaasti liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä.

Espoon Keskuspuisto on kaupunkilaisille tärkeä virkistysalue. Alueen luontoarvojen säilyttäminen turvaa myös kaupunkilaisten virkistysmahdollisuudet alueella tulevaisuudessa. Ennen kaikkea rakentaminen ja paikoin harkitsemattomat metsänhoitotoimenpiteet uhkaavat kuitenkin tämän eteläisen Espoon merkittävimmän virkistysalueen ja luontokokonaisuuden säilymistä.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO:n virallisessa arvioinnissa todettiin, että kuntien tulisi yhdessä muiden suurten maanomistajien kanssa kantaa suurempi vastuu metsäluonnon suojelemisesta, jotta luonnontilaisen kaltaisten metsäalueiden entistä nopeampi pirstoutuminen ja siten metsälajiston köyhtyminen voitaisiin Etelä-Suomessa estää. Luonnonsuojelulain 6 § velvoittaaakin kuntia edistämään luonnonsuojelua alueellaan. Suojelemalla tässä esitetyt alueet Espoon kaupunki näyttäisi esimerkkiä ekologisesti ja sosiaalisesti vastuullisesta, kauaskatseisesta kaupunkisuunnittelusta.

Jakelu:

Espoon kaupunki:

Kaupunginhallitus
Valtuustoryhmien puheenjohtajat

Kaupunkisuunnittelukeskus: Kari Moilanen
Ympäristölautakunta: Juhani Kytö
Luonnonhoitoyksikkö: Juha Pelkonen
Ympäristökeskus: Kalevi Hiironniemi
Uudenmaan ympäristökeskus: Leena Eerola

Liitteet:

Liite 1. Karttarajaus

Liite 2. Kohteiden kuvaukset

Liite 2. Kohteiden kuvaukset

Kohde 1. Kuurinmetsä – Bosmalm – Källkärr

n. 200 ha

Kohde on Keskuspuiston itäosan laajin ja yhtenäisin Espoon kaupungin omistuksessa olevista metsäalueista. Valtaosa alueen metsistä on säilynyt pitkään metsänhoitotoimenpiteiden ja rakentamisen ulkopuolella.

Kuurinmetsälle on luonteenomaista korkeuserojen ja metsätyyppien pienipiirteinen vaihtelu. Kanervatyypin kallioiset mäntyvaltaiset metsät ja kuusi- ja lehtipuuvaltaiset tuoreen ja lehtomaisen kankaan metsät vaihtelevat.

Alueella on myös lehtoja, mm. luonnonsuojelulailta suojeltava metsälehmuslehto alueen pohjoisosassa. Alueen metsät ovat valtaosin varttuneita tai vanhahkoja, mutta myös joitakin nuorempia metsiä löytyy. Suurimmassa osassa alueen metsistä puulajisuhteet ovat monipuoliset ja eri-ikäisen lehtipuun osuus puustosta on usein huomattavan suuri. Elävä puusto on rakenteeltaan suhteellisen luonnonmukaista, mutta lahoppuuta on vähän, lukuun ottamatta alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaan (Espoon kaupunki 1998) kirjattuja aarniokohteita.

Kuurinmetsä – Bosmalm – Källkärrin alueella on useita varttuneita kuusivaltaisia metsiä, joissa on runsaasti haapaa ja jotka soveltuvat etenkin vanhetessaan hyvin vaarantuneen *liito-oravan* ja muiden kolopesijöiden elinympäristöksi. Keväällä 2007 Rönängenin pohjoispuolelta löydettiin liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka ja liito-oravan jätöksiä useista paikoista. Alueen liito-oravareviirit tulisi selvittää systemaattisesti.

Rönängenin etelä- ja itäpuolen vanhoista metsistä on tavattu luonnonsuojelujärjestöjen selvityksissä kaksi esiintymää vaarantuneeksi luokiteltua haapariippusammalta (*Neckera pennata*). Lisäksi Mössenkärrin eteläpuolelta on tavattu alueellisesti uhanalaiseksi luokiteltua ruostekääpää (*Phellinus ferrugineofuscus*) sekä niin ikään luonnonsuojelullisesti arvokkaiden metsien indikaattorilajeihin kuuluvaa rusokääpää (*Pycnoporellus fulgens*).

Bosmalmin alue on todettu Suomen ympäristökeskuksen tekemässä luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaiden kallioalueiden selvityksessä paikallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi.

Puolarmaarin koillispuolisella alueella on säilynyt runsaasti arvokasta korpi- ja rämeluontoa sekä melko runsaasti kuusilahoppuuta sisältäviä vanhoja metsiä. Alueelta löytyy muun muassa mustikkakorpiä, mustikka- ja ruohokangaskorpiä sekä jonkin verran myös lehtokorpiä. Kallioalueen eteläpuolella sijaitseva aikanaan ojitettu korpikin on säilyttänyt osin vesitaloutensa ja sen ennallistaminen olisi mahdollista melko kevyillä toimenpiteillä.

Suojeluesityksen itäosa Henttaan eteläpuolella sisältää puustoiltaan luonnonmukaisia, osin luonnontilaisen kaltaisia kalliomänniköitä ja näiden välisiä luonnontilaltaan vaihtelevia kangasmetsiä.

Alueen suojelu säilyttäisi Ritvan perintömetsän ja Majkärrin luonnonsuojelun alueen kytkeytyneisyyden toisiinsa ja turvaisi Keskuspuiston itäisen osan metsäalueen säilymistä yhtenäisenä.

Kohde 2. Friisinkallio

n. 30 ha

Friisinkallio (Högbergen) on noin 30 hehtaarin laajuinen ehyt metsäalue, joka sijaitsee Espoon keskuspuiston kupeessa. Friisinkallion alueelta löytyy luonnontilaisen kaltaisia kallio- ja kangasmetsiä, hieno neva sekä osittain luonnontilaisen kaltaisena säilynyt puro. Alueen vanhemmissa kallio- ja kangasmetsissä on jo nyt sen verran paljon eri-ikäistä lahoppua, että niillä on merkitystä runsaslahoppuustoisten kangas- ja kalliometsien suojelulle. Alueen kalliometsissä on myös merkittävästi vanhoja kilpikaarnaisia aihkimäntyjä. Espoon omissa luontoselvityksissä (Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B68:2003) alueen luonnonsuojelulliset arvot on todettu maakunnallisesti merkittäviksi.

Luonnonsuojelubiologisesti Friisinkallion alue on tällä hetkellä sen verran vahvasti kytkeytynyt muuhun keskuspuistoon, että sitä voi perustellusti pitää sen osana. Alueen metsiensuojeluarvojen pitkäaikaiseksi säilyttämiseksi on erittäin tärkeää varmistaa Friisinkallion metsäalueen nykyisten metsäekologisten yhteyksien säilyminen Puolarintien pohjoispuolelta kohti keskuspuiston sydänalueita

Kohde 3. Harmaakallio

n. 80 ha

Kallioalueilla kasvaa rakenteeltaan luonnonmukaisia kalliomänniköitä. Kalliomänniköt ovat erityisen edustavia alueen eteläosissa. Paikoin kallioilla on näyttäviä keloja ja valtapuustoa vanhempia kilpikaarnamäntyjä. Kallioalueen reunamilla ja notkoissa on jonkin verran myös koivulahoppua. Alueen kaakkoisosasta on yhdeltä koivumaapuulta löydetty jossakin määrin vaateliasta levykääpää (*Phellinus laevigatus*). Harmaakallion kallioalue on todettu Suomen ympäristökeskuksen arvokkaiden kallioalueiden selvityksessä paikallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi.

Alueen keskiosassa on hieno, vesitaloudeltaan luonnontilaisten soiden muodostama kokonaisuus. Aivan alueen länsirajalla on avoin neva, jonka pohjoispuolisen puron varressa on runsaasti eri-ikäistä terva- ja harmaaleppää ja koivua sekä paikoin haapaa ja raitaa. Harmaakallion länsi- ja pohjoispuolella on myös säilynyt erittäin edustavia, vesitaloudeltaan luonnontilaisia tai sen kaltaisia korpia ja rämeitä, joissa myös puusto on suhteellisen luonnontilaista.

Alueen itäosassa kasvaa rehevämpiä, varttuneita mänty- tai kuusivaltaisia metsiä, joissa kasvaa myös koivua. Osa metsistä on harvennettu tasarakenteisemmiksi, mutta virkistyskäyttö alueella on voimakasta. Alueen pohjoisosan metsät ovat käsitellympiä, mutta niiden puulajisuhteet ovat säilyneet suhteellisen monipuolisina.

Alueen luoteiskulmassa, pellon ja ojan väliin sijoittuvalla pienellä mäellä kasvaa varttunutta, rakenteeltaan luonnonmukaista kuusi-mänty-metsää, jossa on seassa kohtalaisesti myös koivua. Ojan ja pellon reunoilla kasvaa koivun lisäksi runsaasti myös haapaa ja raitaa sekä harmaaleppää. Ojan itä- ja eteläpuolisella niityllä kasvaa nuorta, lehtipuuvältaista puustoa. Seassa kasvaa myös yksittäisiä vaahteroita.

